

Dobrý den,
připojuji svůj pohled k diskutovanému detailu střešních světlíků na objektu šlapanické sýpky.

Hned na úvod uvedu zásadu, kterou se snažím respektovat. A prostřednictvím České komory architektů šířit směrem k městským architektům působícím v celé ČR: Totiž že žádný městský architekt, ani žádná komise by neměly zasahovat do tvůrčí svobody (a zodpovědnosti) autorizovaného architekta – pokud ctí regulativy závazných dokumentů města a předem deklarované podmínky (územní či regulační plán, zadání či výsledek architektonické soutěže, pravidla pro výstavbu, principy rozvoje města apod.). Jinak to maličko zavání cenzurou, což není metoda vedoucí k dobrým koncům. Čili: ať naše diskuse skončí jakkoliv, konečné rozhodnutí by mělo zůstat na zpracovatelské dokumentaci, které jsme si vybrali v architektonické soutěži a kteří nesou za své dílo zodpovědnost.

Ale to samozřejmě neznamená, že jakákoliv diskuse je nepatřičná! Jde pouze o to, abychom tuto naši diskusi chápali jako konzultaci mezi architektem a zástupci zadavatele, která je samozřejmě 100% legitimní. A mohou z ní vyplynout podněty a argumenty, které zpracovatel zváží a případně akceptuje. Vždy bude záležet na pádnosti argumentů. Argumenty investora a uživatele přitom musí být postaveny na roveň argumentů zpracovatele a tvůrce.

A teď konečně k věci. Rekonstrukce staršího objektu, zde navíc spojená s jeho konverzí (změnou účelu využití) není úplně jednoduchá věc. Jak z hlediska dodržení parametrů stavební fyziky, které v době zrodu stavby, navíc určené pro jiný účel, bylo opomíjenou okolností, tak z hlediska pohledu laiků (a těch je u veřejné budovy pochopitelně většina) mnohem čitelnějšího parametru - architektonického výrazu. Neexistuje přitom jednoduchý návod, co je správné, přípustné a co ne.

Motivem, ale také hodnotou konverzí starších, většinou průmyslových či hospodářských budov je jejich „záračný přerod“. Je tady budova, která po celá léta sloužila k bůhvíčemu, která byla sice objemově nepřehlédnutelná a architektonicky docela zajímavá, ale jinak k ní měla veřejnosti lhostejný vztah. A najednou do ní budou moci vstupovat a díky celé řadě atraktivních funkcí budou mít důvod do ní vstupovat. A „jiskření“ mezi původní podobou, formami, konstrukcemi, detaily a novým využitím, je prostě nenahraditelné. A nedosažitelné v případě, že by se budova zbourala a nahradila sebelepší moderní novostavbou. O aspektech udržitelnost a cirkulární ekonomiky nemluvě...

A někde tady začíná dilema architekta. Není škoda onen „pozitivní šok“ změny formy a účelu oslabovat tím, že se zbaví autenticity původní formy? To by ale dobrého architekta ani ve snu nenapadlo (a o tom, že re:architekti dobrými architekty jsou, prokázali mnohokrát). A rekonstruovaná budova se svou formu nepřestává hrdě hlásit k tomu, že byla sýpkou. Ale: kde jsou hranice této výrazové „autenticity“? Nevyžaduje nový účel, nové dispozice, nové technologie drobné změny, které se hlásit k dnešku a k nové funkci prostě musí? A nemůže architekt - vedle těchto pragmatických důvodů - to „přihlášení k dnešku“ také prostě jenom chtít, požadovat za potřebné nebo dokonce nutné?

Já jsem si argumentaci MgA. Martina Kunce velmi pozorně přečetl, má logiku a rozumím jí.

A teď konečně napíšu, co si o řešení toho detailu myslím já. Jen ještě jednou zdůrazňuji: není to oponentura, jen můj (bezpochyby subjektivní) pohled.

- 1) V první řadě je třeba připomenout fakt, že obecně se přeceňuje, že lidé vnímají stavbu jako celek (pokud ovšem nejde o operu v Sydney – zdaleka viditelnou soliterní stavbu obklopenou mořem:

V uličním prostoru vnímají lidé parter max. po kordonovou římsu a co je v dalších patrech prakticky nikdo neví. V oblasti střešní krajiny kdesi za korunní římsou (okapem) už vůbec ne. Šlapanická sýpka není ani opera v Sydney, ani stavba v typickém

uličním prostoru, ale po realizaci staveb a zahradně krajinářských úprav dle soutěžního návrhu bývalého cukrovaru budou odstupy pro pozorování nevelké. Ale bylo by nepoctivé říci, že žádné dálkové pohledy na sýpku existovat nebudou. Nechci tím problém tvarosloví světlíků bagatelizovat, ale trochu relativizovat ano.

- 2) De facto totéž je možné říci o fiktivnosti „en-face“ pohledů na jednotlivé fasády. Ve skutečnosti (mimo architektonický výkres) totiž neexistují a posuzovat podle nich skutečné působení světlíků nebude mít s budoucí realitou moc společného. Komentář dtto: Nechci tím problém tvarosloví světlíků bagatelizovat, ale trochu relativizovat ano.
- 3) Když jsem v úvodu mluvil o legitimitě uplatnění stop současnosti, je možné to demonstrovat mj. na jižní fasádě sýpky:

navrženého řešení.

- porušení trochu „kasárensky pravidelného“ uspořádání původních okenních otvorů výrazně prosklenou plochou sebevědomě (ale nikoliv arogantně) deklaruje změnu vnitřní funkce,

- tvar „motýlkově“ zastřešených světlíků je osvěžující tvarovou parafrází, která ale přitom není formalismem, schválností, ale vychází se své funkce (výdech VZT) a naplňuje tak smysl své existence. A opět svým neobvyklým tvarem deklaruje změnu vnitřní funkce.

Mám zato, že se architektovi podařilo na lékárnických vahách vyvážit poměr mezi autenticitou a současným detailem. A V tomto bodě se velmi přimlouvám a zasazuji za respektování

- 4) Dtto bych mohl napsat o ostatních fasádách. Platí pro ně vše, co jsem napsal v předchozím bodě a nevidím nejmenší důvod na nich cokoliv měnit.
- 5) Vlastně jedinou výhradu mám k tomu velkému střešnímu světlíku prosvětlující místnost v podkroví. A činím to s plným vědomím, že jsem v předchozím textu relativizoval možnost vnímání střechy z okolí, a že jsem obhajoval právo architekta na soudobý detail. A velebil jsem motýlkovou střechou zastřešené malé světlíky. Tento velký světlík na mě ale působí právě ve vztahu k těm ostatním světlíkům nekonzistentně, cizorodě. Vyvolává otázky: Je původní? To asi ne. Ale pokud je nový, proč má úplně jiné tvarosloví, než ty malé světlíky?

A úplně stejné rozpaky vyvolává z interiéru: Je to přece využití podkroví historické budovy - vím, krov bude nový, ale neměla by se tradiční konstrukce do něj propast? A pokud je nový, neměl by být třeba „high-tech“, aby se to poznalo? Zatím to není ani jedno, ani druhé.

Podkroví - princip vikýře

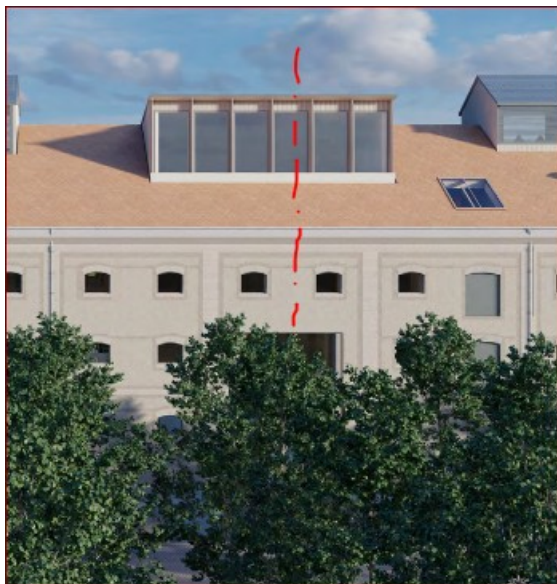

Jsem dalek tomu dávat autorům nějaké „moudré“ rady, co by se s tím dalo dělat. Omezím se na pouze možnosti, které se nabízejí:

- a) Klidně použít původní tvar světlíků – jako jakousi reminiscenci, připomínku. Kontrast oproti ostatním motýlkovým světlíkům bude mít logiku, nikdo se nesplete při identifikaci „starého (přesněji připomínaného)“ a „nového“. Tento tvar a subtilnější zasklení navíc funkčnosti a atmosféře podkrovní místnosti vůbec neuškodí. Právě naopak. Samozřejmě by tomu muselo odpovídat konstrukční a materiálové pojetí interiéru.

- b) Anebo upravit tvar světlíku tak, aby byla jasně identifikovatelná archetypální souvislost s ostatními motýlkovými světlíky.

A už jen poznámka k argumentu významu velkého světlíku pro zdůraznění (avizování) vstupu do budovy. Už jsem vysvětlil, proč bych tento aspekt nepřeceňoval. Ale pokud bychom chtěli být rigorózní, pak by měl velký světlík (ať už bude jeho forma jakákoliv) ctít osu vstupu, osu balkonu, osu prosklení 2.NP a především jejich šířku. Doložené vizualizace existující disbalanci „maskují“ stromy, ale bohužel existuje:

Závěrem musím říci, že impuls pana Zdeňka Pojzla byl na místě, a že vyvolaná diskuse má smysl a věřím, že povede ke zlepšení architektonického vyznění.

S pozdravem
Stašek Žerava
Městský architekt Šlapanice
17.11.2023